

אגף תכנים תכניות הכשרה והשתלמויות
מרכז הדרכה חמ"ד

מסע אמונה בעקבות המסע לפולין

הערות למנחה

1. הפעילות אינה עוסקת בנושא של אמונה במהלך השואה, אלא בשיח אמוני בעקבות המסע לפולין והמפגש עם מוראות השואה.
2. בשל רגישות הנושא, חשוב לגלות סובלנות כלפי עמדות, התבטאויות ותחושות שונות ולאפשר שיח פתוח, מכיל ומכבד.
3. להלן הצעות לסרטונים, למאמרים, לקטעי קריאה ולשירים העוסקים בנושא האמונה בעקבות השואה. אפשר להוסיף עליהם ואף להזמין את המשתתפים להוסיף מקורות שהם מכירים (מומלץ לצפות בסרטונים ולקרוא את המאמרים לפני הפעילות ולבחון את התאמתם לקבוצה).

פתיחה

המנחה יציג את המושגים **אמונה ושואה** ויבקש מהמשתתפים לכתוב משפט אישי שמתייחס לשני המושגים ולקשר שביניהם (המנחה יאמר למשתתפים שאין חובה לשתף).
המנחה יזמין את המשתתפים המעוניינים בכך להציג את המשפט שכתבו במליאה.

משימה אישית בתחנות

המנחה יארגן שלוש תחנות בחדר הפעילות:

- עמדת צפייה בסרטונים
- עמדת קריאה של מאמרים ושל קטעי מקורות
- עמדת האזנה לשירים

המנחה יזמין את המשתתפים לעבור בין התחנות ולרשום לעצמם (מומלץ ביומן המסע) היגדים, משפטים, תחושות או מחשבות שעולים מהעיסוק בסרטונים, במאמרים ובשירים ושהם משמעותיים בשבילם בסוגיה של אמונה ושואה.

סיכום במליאה

המנחה יבקש מהמשתתפים לשתף במשהו שכתבו ולהסביר את משמעותו בשבילם (מומלץ לאפשר למשתתפים לקרוא קטעים רלוונטיים שכתבו ביומן המסע).

שאלות לדיון

- במה חיזק אתכם הסרטון, קטע הקריאה או השיר? האם פתר שאלות? האם הציע כלי להתמודדות עם השאלות?
- איזה מקום יש לשאלות בחיינו? האם הן מחזקות אותנו ואת התפיסות שלנו או מערערות אותן ואותנו?
- האם העובדה שאנשים נוספים מתמודדים עם אותן שאלות מחזקת או מחלישה?
- לדעתכם, האם נכון יותר למצוא לבד תשובות לשאלות החיים או להתלבט בהן יחד? מה הרווחים של כל אחת מהדרכים? מה המחירים שבכל אחת מהן?
- מה מאפשר שיח בנושא אמונה לקבוצה ולפרטים בקבוצה?

סרטונים

- בקישור [איפה היה אלוהים בשואה? תשובות של מאמינים](#) תמצאו סרטונים המציגים שלוש תשובות שונות של אנשים שהמשיכו להאמין אחרי התופת: הרב ישראל מאיר לאו, התיאולוג הפולני הקאתולי זביגנייב נוסובסקי וההיסטוריון המנוח פרופ' צבי בכרך (מתוך פרויקט "חדר השאלות הגדולות" של בית הספר הבינלאומי להוראת השואה של "יד ושם").
 - הרב ישראל מאיר לאו: 3:57 דק'
 - התיאולוג הפולני הקאתולי זביגנייב נוסובסקי: 3:57 דק'
 - ההיסטוריון המנוח פרופ' צבי בכרך: 1:51 דק'
 - בקישור [איפה היה אלוהים בשואה](#), תמצאו סרטון (5 דקות) המציג תהיות ותשובות על השאלה.
 - [איפה אלוהים היה בשואה](#) – הרב חגי לונדין, דיבור, רשת 13: 1:43 דקות
 - [איפה היה אלוהים בשואה](#) – הרב יובל שרלו: 1:49 דקות
 - [איפה היה אלוהים בשואה](#) – הרב ברוך וידר משיב: 4:34 דקות
 - [איפה היה אלוהים בשואה](#) – הרב אליקים לבנון משיב: 1:34 דקות
 - [הרב ד"ר תמיר גרנות על אמונה בשואה](#): 7:05 דקות
 - [הרב זמיר כהן עונה על שאלת השאלות: איפה היה אלוהים בשואה](#)
-

קטעי קריאה

- [איפה אלוקים היה? בשואה](#), סיון רהב-מאיר, 16.4.2007
- [ואיפה היה אלוקים בשואה](#) – סקירה של תשובות חרדיות לשאלה, אבישי בן חיים, 4.5.2004
- [איפה היה אלוקים בשואה](#) – תשובתו של ההוגה אליעזר ברקוביץ, שנכתבה בשנות השישים בארה"ב, שוללת את עצם השאלה. מול השואה, הוא אומר, הכי טוב לשתוק.
- [היכן היה אלוקים בשואה](#) – הרב שלמה אבינר, כיפה, כ"ו בניסן תשע"ח, 11.4.2018
- [מסע אל קצה הלילה: האמונה הפצועה של אלי ויזל בעקבות השואה](#)
- ["אף על פי שמיצר ומימר לי" – הרב יהודה עמיטל](#)
- [שתוק, כך עלה כמחשבה לפני](#) (מנחות כט ע"ב)

שירים

- [שיר למעלות](#) – יוסף קרדונר (תהלים קכא)
- [התנערי – משפחת ואך](#)
- [נוה תלאות](#) – יונתן רזאל
- [הינני בידך](#) – אברהם פריד, מילים: ר' מאיר הלוי מאפטא, לחן: פנחס ברייער
- [ואפילו בהסתרה](#) – יוסף קרדונר וזאבי אנשין, מילים: ר' נחמן מברסלב, ליקוטי מוהר"ן נו, לחן: אלי גרוס
- [כי תעבור](#) – ידן כהן
- [גם כי אלך](#) – ישי ריבו
- [גם כי אלך](#) – תזמורת שלהבת, תהלים כג, ד
- [אלי למה עזבתני](#) – ברי סחרוף, מילים: ר' דוד בוזגלו, לחן: עממי ממסורת יהודי מרוקו
- [אלי למה עזבתני](#) – אהרן רזאל (תהלים כב, ב-ג; כ)
- [אלי למה עזבתני](#) – גלעד פוטולסקי ותזמורת שלהבת
- [ברוך אלוקים](#) – אהרן רזאל (תהלים סו, כ)
- [בדמיך חיי](#) – אברמי רוט
- [בשהלב בוכה](#) – עוזיה צדוק, מילים: יוסי גיספן, לחן: שמואל אלבז